

- שבוע 14 3
- 3 האם ראוי לאכול באומוכום
- מי שקונה צרכי שבת בחנות יקרה במקום לקנות בחנות זולה האם ההפרש במחיר נחשב הוצאות שבת
- 4 שאינו מן החשבון
- מי שהיה בקידוש ושם בורא פרי הגפן אך לא טעם מהקידוש, האם יכול לברך שהכל על המשקין
- 5
- 5 מי שמסתפק אם קרא שנים מקרא ואחד תרגום או לא האם מחוייב לקרוא שוב
- מברשת שיניים שנשאר עליה מעט דם מאתמול האם מותר לצחצח בה שיניים או שמחוייב לחמאות את
- 6 המברשת מכל שיירי דם
- 7 האם מותר לחזק ידי נברי שרצח
- כובע שמריימל שהחלק הגבוה באמצעו גבוה מפת משאר הכובע האם מותר לכמותו בניילון בשבת
- 8
- האם טיפת שמן רותחת שנפלה ממחבת פתוחה על האש עם בשר על כלי חלבי קר אוסרת את הכלי
- 14
- שליח ציבור שהוצרך לנקביו קודם חזרת הש"ץ ויש לו בושות האם יכול להתחיל בחזרת הש"ץ
- 15
- כימוי גומי שיש בתחתית רגל השולחן או בתחתית ספל חליבה שנפל בשבת האם מותר להחזירו
- 15
- 16 מי שמעם מן התבשיל פחות מכוית כדי לברוק אותו האם צריך לברך
- מי ששותה מים שלא למטרת הנאה כלל אלא למטרת בריאות מכיון שמתכוון לצום ואינו רוצה שיכאב לו
- 17 הראש האם מברך על זה

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

לקבלת גליון שכיחא מידי שבוע שלח
questions@shchiche.com

כמו"כ ניתן להשיג עותק מודפס אצל המחבר בכולל וברח' הפץ חיים 3 ב' בני ברק.

ניתן להוריד גליונות קודמים בעמדות "קול הלשון" תחת השם "עקיבא משה סילבר"

תלמידי בתי המדרשות מתכבדים לקחת גליון חנם לבית מדרשם ותע"ב

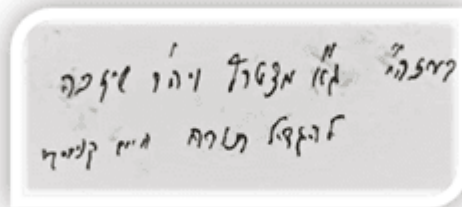
תגובות בטלפון 03-6703111 או בפקס 03-6882239

חלוקת גליונות שכיחא בכפוף לתקנון (בכו שכיחא שלוחה 6)

השתתפות בהוצאות בשלוחה 5

ההסכמות ומכתבי ברכה על החיבורים הקודמים נתנו ממרנז ורבנז זצוקללה"ה ויברלחט"א:

הגר"ח קניבסקי (מצו"ב), הגר"מ שמרנבוך, הגר"ש דבלצקי, הגר"א גרבוז, הגר"ד דיסקין, הגר"ב שרייבר, הגר"מ קארפ, הגר"א וייס, הגר"ע פריד, הגר"י פישר, הגר"מ קסלר, הגר"ח מישקובסקי, הגר"ש הכהן גראס, הגר"י רצאבי, הגר"ש זעפרני.

הדברים נכתבו בדרך לימוד ומטרתם לעורר את כותב הדברים לעיון בנושאים הנידונים, ואינם מתיימרים לשמש כתחליף לפסק הלכה או לפוסקי הלכה, ואין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים בלא שאלת חכם.

כל מי שיש בידו השגה, בין בתיקון טעות של ממש או בשיקול הדעת, או כל הערת שיפור על ניסוח או פרט שיכול היה להיכתב טוב יותר - נשמח מאוד לקבל הדברים, על מנת לתקן הדברים במהדורה הבאה, ותבוא עלינו ברכה, ויהיה בזה זיכוי הרבים.

ואם ח"ו השתרבב לפום ריהטא מה שהיה עדיף לכתוב באופן אחר - הנני להתנצל על כך מראש ולהשתדל לתקן הדברים להבא, ושגיאות מי יבין.

האם ראוי לאכול באוטובוס

הגרמ"מ

לובין הורה בזה שאינו דרך ארץ (קונטרס נמלצו לחכי עמ' קלג).

ויש לציין בזה לדברי הרמב"ם הלכות דעות פ"ה ה"ב, כשהחכם אוכל מעט זה הראוי לו לא יאכלנו אלא בביתו על שולחנו, ולא יאכל בחנות ולא בשוק אלא מפני צורך גדול, כדי שלא יתגנה בפני הבריות וכו', ולא יאכל בסעודות שיש בהן קיבוץ הרבה וכו', ומבואר דכל מקום דשכיחי רבים שם או שרואים אותו אין ראוי לאכול שם.

ומסיים שם הר"מ בסוה"פ, ואדם שעושה כל המעשים האלו וכיוצא בהן עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר כך אתפאר, ומבואר שהיא הנהגה טובה לכל אחד, וע"ע תענית י ע"ב בדבר של צער עושה האדם כמנהג התלמידי חכמים וזכור לטוב.

לגבי מה ששאלת שאינך יכול להכנס אוכל לעבודה אם מותר מחמת כן לאכול באוטובוס, הנה אי אפשר לומר בזה שאסור מכיון שאינו מוגדר איסור שהרי אינו מוגדר כשוק ברוב המקרים (ע"ע בתשובתי שאציין להלן), ומאידך גיסא א"א לומר שהוא דבר שטוב לעשות כן, שהרי מבואר ברמב"ם שאינו טוב לעשות כן, ונראה שמקום שמוגדר כמו שוק שסואן בהולכים ושבים יש להימנע לגמרי, שהרי אי' בגמ' בקידושין מ ע"ב שהעושה כן דומה לכלב, ומקום שאינו מוגדר כמו שוק ראוי לבן תורה בכל זאת להחמיר, ואם אין ברירה אחרת יש לדון לפי הענין, ועי' עוד בתשובתי ד"ה האם ראוי לבן תורה לאכול בערב פסח את החמץ בחדר מדרגות של הבנין המשותף.

מי שקונה צרכי שבת בחנות יקרה במקום לקנות בחנות זולה האם ההפרש במחיר נחשב הוצאות שבת שאינן מן החשבון

מסת
בר

שאם עושה מחמת עצלות אינו מכלל כבוד שבת, ואם עושה כן לצורך או לכבוד שבת הרי זה מכלל כבוד שבת.

מקורות:

הנה אם עושה כן למנוע טירחא מעצמו כגון ללכת לחנות רחוקה יותר, יש לעיין אם נחשב כעושה כן לצורך שבת, כיון דאדרבה משמע בגמ' שיש ענין לטרוח בגופו בצרכי שבת, עי' שבת קי"ט וקידושין מ"א ע"א והובא בשו"ע, ויש מצוה להשכים בגופו לצרכי שבת כמ"ש בשבת שם ובשו"ע, (וע"ע סוטה כב ע"א), א"כ אם מונע מעצמו טירחא לשבת על ידי שמשלם מחיר יותר הרי בהפרש המחיר היקר אינו מועיל לכבוד שבת.

וראיתי בשם הגר"ח פ' שיינברג [ספר דור יקרא עמ' שעה] שדין זה של הוצאות שבת שמוסיפין לו הוא רק באופן שאדם רגיל להוציא הוצאות בסעודות חשובות, אבל מי שאינו רגיל ומוציא הוצאות לשבת בדברים מיוחדים שאין לו אחיזה בהם כלל לא נאמר בהם הדבר, ובשם הגר"ח ק' הובא שם [עמ' שעה] שגם במה שאינו רגיל, ומ"מ גם להגר"ח ק' יש מקום לומר דדוקא בדבר שיש בזה תועלת לכבוד שבת, ויש לציין דל' הגמ' בביצה [טו ע"א] על הוצאות שבת שאם הוסיף מוסיפין, אבל לא אם מבזבז שלא לצורך שבת כלל.

אולם אם עושה כן משום שאם יצטרך לטרוח ולהתרחק לא יקנה בסוף, מסתבר שנחשב בזה צרכי שבת.

ויש לציין עוד דבאחרונים הובאה הנהגת האר"י שאם הי' מבקש מצוה והיו אומרים לו ביוקר לא היה מבקש שום הנחה בזה (ועי' בספר תורת המועדים לידידי הגר"ד קולדצקי שליט"א על שונה הלכות בהל' ד' מינים מה שהביא בזה), וא"כ יש בזה משום כבוד שבת לשלם ביוקר.

וידוע גם מה שנהג הגר"א לקנות ספר מסילת ישרים במטבע גדולה כדי להחשיב המצוה, ומבואר בזה שיש ענין דוקא לקנות ביוקר משום כבוד המצוה, אפי' כשאינו מקבל יותר בזה.

ויש לציין דבמדרש אי' דמה שהתינוקות מוליכין לבית רבן הוא מכלל הוצאת בניו לתלמוד תורה (הנזכר בביצה טו ע"א) לענין שאינו בכלל חשבון הוצאות שפסקו לו כצרכי שבת הנ"ל, ויש גירסאות בדברי המדרש הנ"ל, ויש מהפוסקים שלמדו בזה דהכונה למעות מתנה ששולחין לרב התינוק בראש חודש, ויעוי' במג"א ואחרונים, ומ"מ שאין ראיה משום לכאן ששם בודאי שהרב ישקיע יותר בלימוד התינוק כשמקבל מתנה תוספת, וגם

שביחא שאלות המצויות בהלכה

משמע שם שהי' להם מנהג קבוע בזה, ומנהג המדינה לפעמים יוצא אפי' בדיינים, ולא גרע מתשלום שסיכם עם הרב מראש.

מי שהיה בקידוש ושמע בורא פרי הגפן אך לא טעם מהקידוש, האם יכול לברך שהכל על המשקין

בביאור הלכה סי' קעד ס"ב דראוי לחשוש מספק להחמיר כהדעות שצריך שיעור שתיה של מלוא לוגמיו כדי לפטור שאר משקין מברכת שהכל אבל גם להמקילין שם צריך עכ"פ שתיה בשיעור משהו, אבל בלא שטעם כלל מן היין יכול וחייב לברך שהכל לכתחילה על שאר המשקין שישתה אחר כך.

ערי'

מי שמסתפק אם קרא שנים מקרא ואחד תרגום או לא האם מחוייב לקרוא שוב

אינו חוזר וקורא.

מקורות:

יעוי' במשנ"ב בהל' מגילה בשם הפמ"ג שאם הסתפק לענין קריאת המגילה אם קרא או לא חוזר וקורא שספק דברי קבלה הוא כספק דאורייתא, ויש לציין דבב"י לעיל מזה לענין ערים המסופקות בקריאת המגילה הובאו דעות בראשונים דאפי' במגילה ספק אינו חוזר דסבירא דדברי קבלה כמו דרבנן לענין ספק דרבנן (וגם ברש"י ביצה יש ספק בזה אם דברי קבלה כדרבנן או לא), עכ"פ מדברי כולם נלמוד שאם מגילה היתה ספק דרבנן בלא דברי קבלה לא היה חוזר וקורא.

והאמת שעיקרי הדברים מבוארים כבר בסוגי' דברכות דף כא וקצת בירושלמי שם דבספק דברי קבלה אם אמר או לא אינו חוזר ומבואר בגמ' שם דלמאן דאמר ק"ש דרבנן [ודעם המוס' דסוכה ושילמות כן להלכה] אינו חוזר וקורא ק"ש בספק קרא ק"ש, וכן למ"ד פרשה שניה דרבנן אינו חוזר וקורא בספק קרא פרשה שניה כמבואר שם (אלא שיש לדון קצת בשאר כללים שנאמרו שם לענין חזרה על תפילה).

א"כ לענייננו בספק קרא שניים מקרא ואחד תרגום אינו חוזר וקורא.

וראיתי שכתב בחוט שני ח"ד פפ"ז ס"א שבספק אם אינו יודע היכן אוחז צריך להחמיר ולהתחיל ממקום שמסופק לחומרא, דהיינו שימשיך מסוף המקום שידע שודאי קרא.

ויש לציין דזה אינו סותר להוראה דלעיל, דאפי' בק"ש ותפילה גם למ"ד שספק אינו חוזר

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

אבל אם קרא וטעה יחזור למקום שטעה ואם אינו יודע יחזור לתחילת הפרשה או הברכה, וזה מפורש במשנה ולית מאן דפליג עלה באמוראי.

הלכך חזי' דכיון דרמיא חיובא עליה מחמת שהוא אוחז באמצע ורק אינו זוכר היכן אוחז, בזה חמור יותר.

והטעם בזה יתכן משום שכיון שבלאו הכי צריך להשלים הק"ש או התפילה או הסדרא ורק הנידון מהיכן אוחז חשיב כדבר שאפשר לתקנו בקל שבזה קי"ל גם בספק דרבנן שיש להחמיר.

או אולי יש לומר דכיון דכבר איסורא רמיא עליה בדרבנן ורק הנידון כמה מתוך האיסור דומה בזה לאתחזק איסורא שבזה חמור יותר מסתם ספק דרבנן עי' בכללי ס"ס להש"ך או כ' וכ"א, ואע"פ שיש חולקים על הש"ך שם עי' בפמ"ג בשפתי דעת שם, מ"מ כאן חמיר יותר מסתם אתחזק איסורא דהש"ך שם שיש צד שהאיסור אינו קיים כלל, משא"כ הכא שהאיסור ודאי קיים, ויל"ע בזה.

מברשת שיניים שנשאר עליה מעט דם מאתמול האם מותר לצחצח בה שיניים או שמחוייב לחטאות את המברשת מכל שיירי דם

נראה שמותר ללא חשש.

מקורות:

הטעם העיקרי להיתר זה הוא כמו שנתבאר בא' התשובות הקודמות שבכל אופן שניכר שהדם הוא דם אדם אין בו איסור, עי"ש באריכות, וע"ג מברשת שיניים הוא ניכר שהוא דם אדם, כמו חלב שקדים עם שקדים ברמ"א ביו"ד סי' פז.

וכמו כן יש לדון לצרף בזה עוד ב' צדדים נוספים, הא' שהדם הזה מעורב עם משחת שיניים והב' שהרי מכניס לפיו דבר פחות מכשיעור בלי בליעה, ואין זה פשוט לאיסור אפי' באיסורין, ועי' בט"ז ביו"ד סי' צ"ח מה שדן אם יש להשוות להל' תענית.

ולגוף ענין הנידון על טעימה באיסורין, משמע דעת הט"ז שם בריש סי' צח שאין להקל אם מכניסה לתוך פיו, ויש לציין שכ"כ להדיא בש"ך בסי' קח סקכ"ד בשם הריב"ש סי' רפ"ח דטעימה באיסורין לא הותר כלל ושכן מתבאר גם בדברי הרמ"א שם סעי' ה, ומיהו עיקר ההיתר שכתבתי הוא מטעם שניכר שהוא של אדם שהוא היתר מספיק כמו שנתבאר במקומו, ושאר צירופים הוא רק להסיר החשש מדעת רש"י שאוסר בדם באופן שניכר כמו שנתבאר במקומו, אע"פ ששי" רש"י לא נפסקה להלכה.

ומ"מ באמת שאם האיסור מעורב עם משחת שיניים הוא יותר קל לענין טעימה, ויעוי' בפתחי תשובה ריש סי' צט.

אולם שוב לאחר זמן רב ראיתי בשם שהביאו הגריש"א ובעל חשב האפוד (בית ההוראה ספר א עמ' יד) להחמיר בזה.

ובשם הגר"ק שם הובאה שאלה בנידון והגר"ק השיב שאין לחוש מספק, וצ"ע דהרי בשאלה שם הובא אופן שיש ודאי דם, ולא ספק, ושמא אה"נ שההיתר שלו הוא רק באופן של ספק, או שמא כוונתו שהוא ספק שמא יבלע, אם נימא שתפס שעצם ההכנסה אין בה חשש איסור.

ומאידך עי"ש בדברי כותב התשובה גופיה, וצ"ע בכ"ז.

האם מותר לחזק ידי נכרי שרצח

בגמ'

נדירים כב ע"א הובא על עולא שמחמת פיקוח נפש הוצרך לחזק ידי רשע בזמן שעשה רציחה, מחמת פיקו"נ, אבל באופן שאין בזה פקו"נ ואין בזה צורך המתיר לעשות זאת, הוא איסור חנופה, וכל המחזיק ידי רשעים סוף נופל בידיהם, ועי' סוף סוטה באריכות, ואפי' התחברות לרשע למטרת מסחר בלבד ידועים דברי הפסוק בדברי הימים בהתחברך עם אחזיהו פרץ ה' את מעשיך וישברו אניות, ופרטי הדינים של חנופה עי' בספר משפטי השלום לאאמו"ר שליט"א בפרק המדבר בדיני חנופה.

ובפרקי דר"א אי' שמחניפין לרשעים וכו' מפני דרכי שלום, וגדרי חנופה לרשע ע"ע בגמ' בגיטין ס"פ הניזקין, ואעפ"כ יעקב נענש לפי דרגתו על מה שהחניף לעשו כמבואר בחז"ל, אע"פ שהיה לצורך פקו"נ, אבל שלא לצורך דרכי שלום לחזק ידי מעשי רצח שלהם פשיטא שאין בו שום היתר בעולם.

ויש לציין דמלבד איסור חנופה כאן והחזקת ידי עוברי עבירה, יש כאן איסור נוסף שכן במצב כיום כל העולם כולו מחולק בדעותיו האם לחזק ידי המרצחים הערבים או לא, והכול נושאים עיניהם אל העם היושב בציון מה הם אומרים על זה, וברגע שיש מקרב העם היושב בציון אנשים הבאים מרצונם לחזק ידי המרצחים, הרי הם מחזקים ידיהם בפועל בכל העולם, וההשלכות של זה הם מאוד משמעותיות, כמה ירצו להצטרף או"ה אל המרצחים ואל מעשיהם וכמה ירצו לעשות ההיפך מזה, ואיני בקי בהיקף של זה באיזה היקף מדובר, אבל פשוט שיש בזה נתינת כח להם, ואפי' כלי נשק קיימא לן שאין מוכרין כלי נשק לגוים, כל שכן שאין מסייעים להם בכח בינלאומי כזה למעשי הרצח הישירים שלהם.

רק אסיים במאמר המוסגר שאיני יודע מה והיאך היו פרטי המקרה והאירוע, והתשובה

שביחא שאלות המצויות בהלכה

בזה היא מתייחסת רק לפי הפרטים ששלח השואל לקבלת התשובה.

כובע שטריימל שהחלק הגבוה באמצעו גבוה טפח משאר הכובע האם מותר לכסותו בניילון בשבת

יערי'

במשנ"ב סי' שא סקנ"ב שהביא מנהג שיש שנהגו שלא לכסות הכובע בטלית, והביא בזה פלוגתא בין המג"א למחז"ש אם יש מקום למנהג זה או לא, דלפי המג"א ממ"נ אם הכובע הוא אוהל האיסור בלא הטלית כבר קיימת, ואם הכובע אינה אוהל, האיסור אינו קיים בלא הטלית.

אמנם טענת המג"א אינה שייכת כאן לגבי לכסות את השטריימל, משום שכאן באמת יש מקום באמצע השטריימל שנוצר שם גג חדש על ידי הכיסוי שלא היה קודם לכן.

ויעוי' במשנ"ב שם באחד מהטעמים שכ' ליישב מנהג העולם להקל בכובע, שהביא אחד מהטעמים בזה משום שהשוליים רכים מידיי ונכפפים וממילא אינם יוצרים צורה של אהל, אמנם כל זה באופן שאין גג, שייך לטעון טענה שהשוליים רכים, אבל באופן שנוצר גג לא שייך לטעון שהסדין המכסה הוא רך מידי, שזה מוכח בסוגיות בגמ' ובסי' שטו לענין כילה שאם יש ד' עמודים יציבים ומכסה אותם בכילה שמקבלת צורה על ידי שהם משמשים כיסוי לעמודים הרי יש בזה אוהל.

וצריך לברר המציאות בזה לגבי החלק עצמו בשטריימל שבאמצע אם הוא רכיך ונכפף כשמניחים עליו הכיסוי, שבזה יהיה אפשר לטעון את הסברא הנ"ל שהביא המשנ"ב כא' הטעמים ליישב המנהג לענין כובע, וכן משמע בס"ק שלפני זה [סי' שא סקנ"א] שתפס להלכה שאם שולי הכובע נכפפים ואינם יציבים אין בזה איסור אוהל.

ויש להוסיף עוד שאם השקית ניילון שמכסה את הכובע מלמעלה אינה יציבה, כגון שלוקח שקית אחסון גדולה ומכניס בה את הכובע ואינה צמודה לכובע, בזה בודאי שאין שום חשש בשבת, מכיון שהשקית העליונה אינה מקבלת שום צורה של אוהל ואינה גג לשום דבר, יעוי' בל' המשנ"ב שם ס"ק קנא.

אבל באופן שכיסוי הניילון קבוע ומהודק ומקבל צורה של אהל יל"ע מה ההיתר בזה, וגם באופן שאין החלק האמצעי של הכובע רחב טפח יל"ע מה ההיתר בזה, יעוי' בסי' שטו ס"ח ובמשנ"ב שם סי"א סקמ"א שלעשות אוהל ארעי חדש בשבת אסור אפי' בפחות מטפח.

אמנם שו"ר שהחזו"א (עי"ש או"ח סי' נב ס"ק ב') נקט שדבר שדרכו למותחו גם אם אינו מותחו אסור, ויל"ע בזה.

וגם אם פורס קודם את כיסוי הניילון ורק אח"כ משחיל מתחתיו את הכובע אינו פשוט

שביחא שאלות המצוות בהלכה

להתיר כלל, דהרי ניילון זה עשוי להגן מפני הגשמים, ובזה אסור אפי' גג בלא מחיצות, עי' משנ"ב סי' שטו סקי"ז וסק"כ, ולהחזו"א שם דבר הנמתח חמור יותר ואסור אפי' אם לא בא להגן.

ולימוד הזכות שאולי יש ללמד בזה הוא טעם הא"ר המובא במשנ"ב סי' שא סקנ"א בטעם היתר הכובעים האידנא משום שהוא דרך מלבוש, והוא חידוש לומר שהיתר זה יחול גם על כיסוי הכובע, שהרי זה פשוט שלא כל מה שהאדם נושא עליו אין לו דין אוהל כדמוכח בסוגיות בסוכה ועירובין לענין מחיצה ודופן באדם, ויש לציין דהכרעת המשנ"ב שם שבמקום שלא נהגו להקל בזה אין להקל, ויש לציין עוד דהוא רק לדעת רש"י שם ולא לשא"ר שפירשו דברי הגמ' שם באופן אחר, עי' שם בשעה"צ ס"ק קפז.

כ"ז כתבתי מקופיא בינתיים, ואם אמצא זמן בלי נדר אעיין בשאלה זו עוד.

השלמה לתשובה לענין אם מותר לנסות שטריימל בשבת כשיש באמצעו חלל

בגובה טפח

והנה מצינו לענין כמה דברים שכיסוי שאינו לצורך מה שתחתיו מותר בשבת גם אם יש חלל טפח, כמו שמצינו לענין ספר ע"ג שני ספרים בסי' שטו סק"ז ולענין מפה על השלחן במשנ"ב שם סקל"א, אולם לענין כיסוי חבית החמיר בזה בשו"ע שם סי"ג ובמשנ"ב שם סקמ"ח וסקמ"ט, ורק שכתב ללמד זכות על המקילין בזה, ושאין למחות בידם שיש להם על מי שיסמוכו, ומ"מ החמיר שם רק ברחבה הרבה.

ונראה דשיעור רחבה הרבה אינו טפח ממה דנקט לענין עומק חללה דהשיעור הוא טפח ועל הרוחב כתב "הואיל והכובא רחבה יותר מידי נעשה כאוהל" וכ"כ עוד בבה"ל שם בסוף הסי', ויש להוסיף דגם בסקמ"ט כתב דיש להחמיר רק בחבית גדולה של מים, ומשמע דסתם חבית שאינה גדולה שרי, וכידוע שאין כמעט כלים שיכולים להיכלל בהגדרה של חבית שאין ברוחבן טפח וגם כלים בכלל אין אתה מוצא כלים שאין ברוחבן טפח אלא בכלים קטנים ככוסות וכיו"ב, (וגם אלו שחששו בכלי רחב טפח הוא רק לאחר העברתו ממקום למקום וכמו שיתבאר), ועוד דהמשנ"ב שם בריש סקמ"ח כתב דבנתינת קדירה ע"ג כירה לא החמירו משום שאינה "רחבה יותר מידי" ואינה נראית כאהל, וכן עי' בבה"ל הנ"ל שדיבר לגבי מיטה דאחר שהוא מכסה אותה שוב אינה "רחבה יותר מידי" ומבואר שם דאם אזלי' בתר שעת הכיסוי אין בזה מחזי כאוהל.

ויתכן שהגדרה בזה כל שיש חלל מספיק שיש שטח חלל מתחתיו כפי רגילות של אדם לעשות שימושים בחלל כזה (והיינו שימושים שצריך הגג שמעליהם ולא דוקא שימושים המצריכים פעולת אדם) מחזי כאוהל, ושור"ר שהחזו"א סי' נב סק"י כתב דאין אנו יודעים שיעור הרחב שאסור, אך מ"מ ודאי שהשיעור אינו טפח אלא יותר מזה באופן משמעותי. ויש להוסיף דבמשנ"ב סקי"ט הביא הנידון לגבי להניח תקרה ע"ג מחיצות באופן שלא עשה המחיצות עכשיו (ונידון זה הובא עוד בסקמ"ח דכל ההיתר בכלי שאינו רחב הוא רק

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

בלא עשה המחיצות עכשיו שהמחיצות כבר היו עשויות) והביא דעת המג"א דאם המיטה רחבה ביותר אסור גם באופן זה, ומבואר דשיעור הרוחב הוא הרבה מטפח דאל"כ אין לך מיטה שאינה רחבה ביותר.

הלכך בשטריימל לכאורה כל עוד שאין ידוע שהוא רחב מאוד ונראה כאהל אין איסור לכסותו, בפרט שיש לצרף דעת גדולי הראשונים שסברו שאין איסור כלל בכיסוי חבית והמקל אין למחות בידו אפי' בחבית שכן יש לו על מי לסמוך, כמ"ש המשנ"ב שם.

ויש להעיר עוד דדבר נמתח הוא חמור יותר לדעת השו"ע בס"ט לענין משמרת וכן העיר החזו"א בסי' נב סק"י על המשנ"ב סקכ"ד דסדין מיטה הוא חמור יותר מטעם זה שהוא נמתח, וכן חזר עוד שם בדבריו על הבה"ל ד"ה לכתחילה לענין מיטות פרקים, ויש לדון בהגדרת מיתוח באופן שאינו מקפיד על המיתוח אם הוא בכלל איסור זה וגם יש לדון בהגדרת מיתוח לדעת המשנ"ב שנראה שמקל בזה יותר מהחזו"א.

וכן בכיסוי שטריימל יש לדון דהרי הכיסוי הוא מפני הגשמים וכתב הבה"ל בס"ג סד"ה מיטות דכל היכא שהכיסוי הוא מפני הגשמים חשיב כמו שצריך לאויר שתחתיו, ואז אסור אף בלא מחיצות כמבואר במשנ"ב שם סק"כ, וצ"ע אם כיסוי חפץ מפני גשם נכלל בהגדרה זו.

ובחזו"א סי' נ"ב סק"ט (כפי שהובא בקיצור חזו"א שם) הביא דברי השעה"צ שם סקכ"ו דההיתר בלא מחיצות הוא רק כשפורס שלא לתשמיש למטה באוירו וכ' עלה החזו"א ואין כוונתו שכל שיש תשמיש תחתיו אסור בלא מחיצות שהרי זו רק דעת הרשב"א אלא כוונת המשנ"ב שרק גג שהאדם משתמש תחתיו בפועל וצריך לגגו ועיקר השימוש שתחתיו כעין גנת דירה אסור גם בלא מחיצות ע"כ, ולפ"ז לכאורה ענין גשמים הוא רק צורת דירה דהיינו הגנה על אדם ולא הגנה על חפץ שזה אינו צורת דירה.

ויש להוסיף דעיקר הנידון בכיסוי כובא שהוא כלי רחב ג"כ נאמר לענין כיסוי שנעשה להגן על הכלי, ולכאורה חזי' מזה שהגנה על כלי אינו בכלל חומרא זו.

והנה מקור המשנ"ב שם לענין מפני גשמים הוא מדבריו שהביא בס"ב ושם בסק"י"ב הביא מהח"א דגם כיסוי על עגלות אסור משום שהוא להגן ויש לדון אם הכונה לעגלה שיש בה תינוק או לא.

ואולי יש ליישב דבחבית הטעם דלא חשיב להגן מכיון שהוא בתוך בית ואין כאן הגנה מפני נזק החוץ אלא שמירה מעולה מפני כללולים וכיו"ב, וזה אינו בכלל דירה, משא"כ הגן מפני גשמים הוא שימוש של דירה, וכע"ז ראיתי בספרי זמנינו שחילקו בשימוש בכבוע מצחיה בין שימוש מחוץ לבית לשימוש בתוך הבית. ולפי תירוץ זה היה צריך להחמיר בניד"ד ויל"ע.

אבל אולי יתכן ליישב באופן אחר דבעגלה מיירי בעגלה שיש בה מ' סאה דבכה"ג האוהל שלה חמור יותר כמבואר בדבריו במקו"א בסי' זה, אבל הוא דוחק דמאי פסקה להעמיד באופן זה.

וגם קשה ליישב בדבר הנמתח הוא חמור דאמנם החזו"א בכ"מ החמיר בדבר הנמתח

שביחא שאלות המצויות בהלכה

(ראה קיצור חזו"א על סקי"ז ועל סקכ"ד ועל הבה" ס"ז ד"ה טפח), אבל המשנ"ב אפי' במשמרת בסעיף ט' לא הזכיר ענין זה וגם חלק מהדברים הנ"ל החזו"א חלק על המשנ"ב וא"כ דוחק להעמיד הך דעגלה באיסור באופן זה.

עוד יש לדון בזה עוד מצד מה שהביא המשנ"ב סקכ"א בשם הב"י בסי' תקב דמחיצות הם רק במגיעות לארץ והיינו באופנים שהמחיצות אוסרים (כגון במניח המחיצות בעצמו שם סקי"ח או בכלי רחב מאוד בסקמ"ח) ושייך כאן רק בשטריימל רחב מאוד, לו יצוייר ששייך דבר כזה לפי הגדרים שנזכרו לעיל, עכ"פ יש לדון דכאן המחיצות אין מגיעות לארץ, אלא לקרקעית הכלי, דהכלי באויר, אבל לכאורה א"צ כאן אהל ד' טפחים רוחב (מצד דיני מחיצה ולא נחיתנא עכשיו לנידון רחב הרבה הנראה כאהל) כמו שא"צ אלא גובה טפח ולא י' טפחים, ולכאורה מצד דיני מחיצה אם יש קרקעית לכלי והכלי רחב טפח יש כאן מחיצה כמו בדיני טומאה, אבל מצד נראה כאהל השיעור האוסר הוא רחב יותר וכמשנ"ת.

והנה מצינו ג' דרגות בענין עשיית אוהל, דמצינו אוהל גמור כגון גג של בית, וכמו שמצינו דאפי' גג של עגלה החמיר המשנ"ב ריש סי' שטו בשם החי"א ומשמע קצת בדבריו שם שיש בעגלה חפצים, ומאידך מצינו לגבי כלי רחב שחשש בו המשנ"ב להמחמירים שלא לכסותו מדרבנן ופטור אבל אסור, ומאידך מצינו לגבי ספר על ב' ספרים שהוא מותר לכתחילה.

וההגדרה לחלק בין כלי רחב לבין ספר על ב' ספרים הוא דבספר על ב' ספרים לא אכפת ליה כלל ממה שיש תחת הספר העליון ומה שנוצר כאן גג אינו משמש את מה שתחתיו כלל משא"כ לגבי כלי רחב הוא צריך שיהיה החלק שתחתיו מוגן על ידי הגג והיינו שכיסוי הכלי מיגן על הכלי.

ומאידך גיסא לגבי אוהל גמור הוא חמור יותר ולא מחמת שהוא צריך שתחתיו יהיה דוקא חלל ריק (כמו שאולי הבין מחבר אחד), ולא זה הטעם בכלי רחב מותר מן התורה משום שאינו צריך שם חלל ריק, דאדרבה הרי בעגלה האיסור ג"כ למרות שאינו צריך את החלל כלל (שהרי לא הוה אכפת ליה כלל אם כל העגלה תהיה מלאה עד למעלה בלא חלל כלל) אלא הענין הוא שיש כאן גג שתחתיו יש שימושים במקום, ולגבי חבית הטעם שאינו אסור דאורייתא צריך לומר א' מב' טעמים כדלהלן:

א' דהאיסור רק כשיש שימוש של אדם בזמן שהגג מונח ושימוש של הכנסת והוצאת חפצים הוא בכלל שימוש לענין זה, אבל בתנאי שהכנסת והוצאת החפצים הוא בזמן שהגג מכוסה, משא"כ בכלי רחב שא"א לאדם להגיע לתוך החבית בלא להסיר את הגג (ולפי חילוק זה יצא חומרא גדולה דכשהחבית פתחה מן הצד חמיר מה"ת לדעת החי"א הנ"ל לדידן שחוששים להסוברים שיש אהל בכלים ויל"ע).

ב' דהאיסור רק בגג שבא להגן ולגבי כלי מחמת שהוא בתוך הבית קיל מחמת שלא בא להגן מפני גשמים ואי"ז תשמישי דירה (ובשו"ע כ' לענין כובע דאיסור האוהל הוא גם

שביחא שאלות המצוות בהלכה

בבית כמו בחוץ אע"פ שבבית אין חמה וגשמים, ואילו יש קצת משמעות באחרונים שאינו ברור לדעת המשנ"ב שכך הוא הדין אותו דבר, ועי' בכה"ח שם, ומ"מ גם לדעת השו"ע י"ל דמ"מ רק אם האהל מעיקרו נעשה להגן מן החמה והגשמים, דהרי ע"כ צריך לומר תירוץ זה בנוסח זה או כיוצא בו דהרי באמת כובע הנ"ל בתוך הבית אינו בא להגן כלל ועיקרו נעשה להגן כשהוא בחוץ משא"כ בכלי רחב נעשה להגן אבל לא כמו תשמישי דירה).

ואמנם דעת הרמ"א בריש סי' שיד דכלי שהוא יותר ממ' סאה יש בו אהל גמור, אולם שם לא מיירי דוקא לגבי דיני גג אלא כל תיקון שם חשיב כבונה ועי"ש במשנ"ב, וא"כ סברת החי"א לגבי עגלה לא נראה דשייכת לנידון זה.

ויש לדון בזה נידון בזה נידון נוסף, דהרי מבואר במשנ"ב בסי' שטו סקמ"ח דגם כלים שאינם רחבים מאוד יש בה איסור אם מעמיד את הכלי ולאחר מכן את הגג, והחזו"א סי' נב דקי"ד חלק על זה, ויש לדון לדעת המשנ"ב במי שמעמיד שטריימל על השלחן ולאחר מכן מכסה אותו האם בזה יהיה איסור גם כשהוא כלי שאינו רחב (וכמו שהתברר סתם שטריימל מוגדר ככלי שאינו רחב).

והנה באמת יש לעורר דלכאורה דברי המשנ"ב צריכים בירור רב דהרי אם הזיז כלי ממקום למקום הרי הזיזן עם המחיצות שלהם וכמו שנתבאר לעיל שהמחיצות של הכלי הם דפנות הכלי עם הקרקעית שתחתיהם, ואף שבאופן שהזיז עם המחיצות והגג יחד יש לומר דמורה המשנ"ב דשרי וכמו שהתיר בחוט שני ח"ב פל"ו בשעה"צ סקצ"ח, מ"מ באופן שטלטל עם המחיצות ואחר כך הניח גג למה חשיב שיצר המחיצות מכיון שהמחיצות היו קודם ולא פסקו מכניסת שבת שהרי טלטלן כל הזמן עם התחתית שלהן ולא נתבטלו המחיצות ולמה לא חשיב כמניח גג עראי על מחיצות שכבר היו מע"ש בכלי שאינו רחב דשרי כמ"ש בסקי"ח וסק"כ.

ולולי שהדוחק רב היה מקום לומר דגם המשנ"ב לא מיירי אלא בכלי שאין לו תחתית או שתחתיתו הוא חלק נפרד, ואז כשמניח המחיצות מייצר כאן מחיצות דכל עוד שהם באויר אין מחיצה עד שהונחו, אבל כלי שיש לו תחתית שמא בזה לא מיירי, אבל לא שייך לומר כן בל' המשנ"ב דהרי מיירי בחבית שהוא כלי שבלי תחתית קבועה אינו שייך.

ועכ"פ יש לדון במי שמחזיק השטריימל בידו ואז מניח הכיסוי, דלכאורה בזה ממ"נ אם נחשב שיש כאן מחיצות הרי מחיצות אלו הניח קודם שבת, שהרי מחיצות אלו היו קודם לכן, ואם נחשב שכשמחזיק באויר אין מחיצות א"כ לאו מידי קעביד עכשיו והרי זה כמו גג עראי ללא מחיצות לכלי שאין בו איסור כלל (עי' במשנ"ב סק"כ).

ולכאורה זהו הפתרון לבעיה זו שיחזיק השטריימל בידו ואז ממ"נ יוצא גם דעת המשנ"ב.

ולגוף דעת המשנ"ב יש שהעירו שאינו ברור שכלי שדרכו לטלטלו ממקום למקום החמיר בזה המשנ"ב (עי' בספר השבת בתפארתה סוף הלכות אהל), ואמנם הגר"ק בדעת

שביחא שאלות המצוות בהלכה

המשנ"ב נקט שלא חילק בין כלי כזה לשאר כלים (הובא שם), ומ"מ אפשר דסברא הנ"ל בס"ה חזי לאיצטרופי כאן בתוספת לעיקרי הספקות בסוגי' שכבר יש בהם ס"ס וכדלהלן:

דהנה דעת הראב"ד והרשב"א שאין אהל בכלים כלל ולא נאמר איסור זה, ואף שחשש המשנ"ב להלכה לדעת השו"ע מ"מ נקט שאין למחות במקל בזה, ומלבד זה יש גם דעת החזו"א שהקל לגמרי בכלי קטן שהניחו בשבת, וכמו שנתבאר שדעת המשנ"ב אם נקבלה כפשוטה היא צריכה ביאור (וגם הקצה"ש סי' קכ סקי"ב כ' כהחזו"א ודלא כהמשנ"ב), ובב' דעות הנ"ל (דהיינו דעת הראב"ד והרשב"א בצירוף דעת החזו"א) סגי בזה שיש כאן ס"ס בדרבנן להתיר אפי' במניח השטריימל ומכסה אותו שם, ועי' השבת בתפארתה שם בשם הגר"ח"ק, וכמו שנתבאר שיש עוד ספקות נוספות דגם המשנ"ב גופיה לא ברור אם דיבר על כלי שדרכו לטלטלו ולהזיזו וגם לא ברור שדיבר על כלי שמטלטלו עם מחיצותיו ואף שב' צדדים הללו יותר נראה שבאמת אין חילוק מ"מ יש להוסיף ולצרף ענין זה.

[ובשולי הדברים אציין עוד דהנה גם להמשנ"ב סקמ"ח דמחמיר כשמצדד החבית כשהיא פתוחה ואז מניח עליה גג (וז"ל שם, היכא שמטלטלה ממקום זה להעמידה במקום אחר ושם מכסה אותה אסור בכל גווני דהוי ע"י העמדתו כאלו עושה המחיצה עם הכיסוי ביחד ע"כ), ולפי הגדרת המשנ"ב בסקי"ח לענין מיטה שמניח עליה גג ויש לה מחיצות דבזה ג"כ מותר אם המחיצות כבר היו מקודם, וצל"ע מה הגדרת היו מונחים מקודם, דיש מקום לטעון שהפסק ביניהם מועיל ג"כ ועכ"פ גם אם הפסק והיסח הדעת גרידא אינו מועיל אבל עדיין יש עכ"פ מקום לומר שאם כשהניח המחיצות לא היה על דעת להניח אחר כך הגג סגי בזה, וא"כ בשטריימל כשהניחו מתחילה על מקומו ורק אחר כך רצה ליתן עליו כיסוי יש מקום לטעון שאינו בכלל זה, אולם בסקי"ז הזכיר המשנ"ב שלא אסרו וכו' אלא כשעושה המחיצות שתחתיו בשבת וכו', וכן הזכיר לשון זו עוד ב' פעמים בשעה"צ שם שהענין הוא שעשה המחיצות בשבת, וצל"ע בזה, ואולי חזי צד זה לאיצטרופי עם שאר הצדדים דלעיל.

ושו"ר שכ"כ בשלחן שלמה ס"ק כד אות ה לגבי הך חומרא דחבית דהמשנ"ב הנ"ל וכתב שכן משמע בשעה"צ סקל"א דאם כשהניח החבית לא היה על דעת לכסותה שרי אח"כ לכסותה].

ולכן לסיכום כשמחזיק השטריימל ביד ואז מכסהו לכאורה אין חשש זה כלל, וגם כשמניחו על השלחן ומכסהו יש הרבה צדדים לצרף בזה כדי להתירו וכשהניחו על השלחן שלא על דעת לכסותו יש ג"כ צד גדול להתירו.

ויש לציין בזה עוד פתרון, דמבואר בהרבה אחרונים (גר"ז סי"ט ובא"ח שנה ב' שמות י' וכה"ח סי' שטו סקע"ד, ועוד) דלגבי כיסוי כלים אם מכסה אותם בכיסוי המיוחד להם (עכ"פ אם יש בית אחיזה) אין איסור כלל, ועי"ש בהגר"ז שחילק בין מגופת חבית שמיוחד לו לבית כיסוי חבית, [ויש להוסיף דלכאורה אפשר להציא לזה ראיה ממה שכתב המשנ"ב סי' שטו סקמ"ח נשם

שביחא שאלות המצויות בהלכה

החי"א דצטעוודות גדולות שמניחים השלחן על הצדיות יש להזהר וכו' ולמה לא קאמר צפשוטו לכל מי שמוזיז הצדית ומכסהו, אצל יש לומר הטעם שנקט הנחת השלחן על הצדיות משום שכיסוי הצדית מותר, ולפ"ז בשטריימל אין איסור אם מכסה אותו בכיסוי המיוחד לשטריימל אם נימא דהוא כיסוי המיוחד לו כמו מגופת חבית (אבל אינו מוכרח כלל דמגופה הוא קבוע בזמן וגם אין לכיסוי שטריימל בית אחיזה וצל"ע).

האם טיפת שמן רותחת שנפלה ממחבת פתוחה על האש עם בשר על נלי חלבי קר אוסרת את הנלי

לתשובה יש להדגיש שנושא התשובה אינו באופן שנפל כמות ניכרת של שמן, ולא מדובר באופן שהכלי החלבי היה רותח, ולא מדובר באופן שנפל על מאכל).

ה(כהקדמ

תשובה:

יש מקום להקל והמקיל יש לו על מי לסמוך, ועכ"פ בענייננו שמשמע שמדובר בניצוץ של שמן כל שהוא ולא על טיפת שמן שיש בה ממש.

ולגבי אם מחמיר להכשיר את הכלי החלבי לשופרא דמילתא, גם אם הכלי עשוי מחומר שמחמירים מלהגעילו במקום שיש חיוב הגעלה, מ"מ בנידון דידן שההכשרה היא לשופרא דמילתא ודאי שאין צריך להחמיר ולזרוק את הכלי, וטוב לעשות עירוי רותח ג' פעמים.

ויש לציין שאפי' בעירוי גמור של בשרי מכלי ראשון באופן שנפסק הקילוח (דהיינו שלא היה חיבור ישיר של קילוח מהבשרי לחלבי) אינו חמור כ"כ, וגם אם היה יותר מטיפה אחת אם היה באופן של נפסק הקילוח, אינו ברור לדינא שיש לזרוק את הכלי בכלי שאינו להגעלה, ויש שכתבו אפי' בזה להקל לערות עליו ג' פעמים.

מקורות:

לגבי ציר הזכיר הרמ"א שאוסרת את המקום שנפלה (עי' יו"ד סי' צא), אך לגבי טיפת רותח בודדת, הרמ"א גופיה בדרכי משה (סי' צג ססק"ב) הקיל משום שהטיפה איבדה את כוחה, והש"ך חלק עליו, ויש סתירות בזה בדעת הש"ך, והרבה אחרונים עמדו לתרץ בזה הסתירה בש"ך (ומהם הפר"ח והפמ"ג והכו"ת והפר"ת ועוד, עי' בספר השלחן כהלכתו פ"ה סי' נ שהביא הרבה מ"מ בזה), אבל היוצא מדברי כמה מהם מרוח הדברים שהיה פשיטא להם שבמקום שיש לשער שהחום נשאר גם אחרי נפילת הטיפה קשה להקל בזה, ולכן בענייננו שמדובר בטיפת שמן רותחת יל"ע המציאות בזה, שכן השמן בזמן רותח מאוד בזמן שהוא על האש, (ובחלק מהאחרונים נזכר גם ענין חילוק זה שיש הבדל אם הוא על האש), ואם יש בה ממש יש לדמותה יותר לאופן של מכסה שיש בו לחלוחית של ממש המבואר שם,

שכיחא שאלות המצוות בהלכה

ואם מדובר בטיפה בשיעור כל שהוא של ניצוץ שמן, יש מקום לומר שהוא מכלל האופן שמודה הש"ך לדרכי משה.

לגבי עירוי רגיל באופן שנפסק הקילוח עי' ברמ"א ופמ"ג ואחרונים בכ"מ שהאריכו בזה ואכמ"ל, ויש אחרונים שנקטו שנפסק הקילוח דינו ככלי שני או שעכ"פ הוא חומרא בעלמא להחשיבו ככלי ראשון, ועי' סי' צב, ועי' חת"ס יו"ד סי' צה שהקיל עירוי ג"פ אפי' בכלי חרס באופן שנפסק הקילוח.

שליח ציבור שהוצרך לנקביו קודם חזרת הש"ץ ויש לו בושות האם יכול להתחיל בחזרת הש"ץ

הכר עת

הביאור הלכה (ריש סי' צב) שאם יכול להעמיד עצמו פרסה מותר, ואם אינו יכול להעמיד עצמו פרסה, אם התחיל בהיתר יכול לגמור, ואם לא התחיל בהיתר נשאר הביאור הלכה בספק ולא הכריע.

ולמעשה במקרה שהסתפק בו הביאור הלכה, אם הבושות גדולות ואין שום ברירה אחרת יש להקל, מכיון שיש כאן כבוד הבריות וספק דרבנן.

(ויעוי' גם בחוט שני מש"כ הגרנ"ק לענין הפחה).

ועכ"פ באופן שמסתפק אם יכול להעמיד עצמו פרסה או לא ויש כאן רק ספק ספיקא, באופן כזה ודאי יש להתיר לו הדבר.

להעמיד עצמו פרסה פירושו שאם ינסה להמתין שיעור מהלך 72 דקות בלי לצאת לצרכיו יצליח לעשות זאת.

ביסוי גומי שיש בתחתית רגל השולחן או בתחתית מקל הליכה שנפל בשבת האם מותר להחזירו

מכיון

שהחזרה היא רפויה ולא מהודקת כצורת בנין כלי, ואין דרך להכניסו באופן מהודק, ואפי' אינה כוללת הברגה, לכן מותר להחזירו בשבת.

אמנם אם מדובר בחומר גומי עבה וקשוח שצריך כח או מיומנות להכניסו או להבריגו או שהוא דבר שמקפיד שיעמוד חזק על הרגל של השולחן או מקל ההליכה בלי להתרופף או לזוז, יש בזה בעיה.

ואם אינו יודע אם מה שיש לו נחשב רפוי או מהודק יעשה שאלת חכם בכל מקרה לגופו.

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

מקורות: ראה או"ח סי' שיג ס"ו, ובבה"ל שם ד"ה דרכה בהגדרת מהודק.

וע"ע שו"ע סי' שיד ס"י ושם במשנ"ב סקמ"ז ומח בענין דומה שהאיסור הוא רק בדבר של מירוח או בדבר שאין דרכו לסתום בו, וע"ע בענין דומה סי' שיג ס"א והוא שיחשוב וכו'.

ולפ"ז יש לדון באופן שהגומי אמנם רפוי אבל לא היה מוכן מע"ש לזה דמחד גיסא משמע שאסור אבל מאידך גיסא יש לומר לענייננו דאינו נחשב חיבור כלל, אלא הוא מלבוש וכיסוי בעלמא לרגל השולחן או למקל ההליכה, ויש לדון בזה.

ועל דרך זה יש לדון במה שכתבתי בפנים התשובה לדון לענין כלי שמקפיד עליו שלא יתנועע בתוך החור שהוא בעיה, והנה זהו הגדרת מהודק לדעת הכלבו בשם הראב"ד המובא בביאור הלכה שם, אבל יש לדון אם הגדרה זו שייכא לענייננו בגומי שההידוק הוא אינו בצורת הנחת הדבר על החפץ אלא שהגומי הוא מין חומר שיושב טוב על הדבר שהוא מולבש עליו, ואם אינו יושב טוב הרי אינו עושה את פעולתו, ולמעשה כל שאין הקפדה גמורה שיעמוד בצמצום אלא רק שייתפס ולא ייפול לא נראה שהוא בכלל דברי הראב"ד הנ"ל, שהרי אם צריך שהרכבה המותרת הוא רק בתנאי שלא אכפת ליה שיפול א"כ הוא דוחק קצת להעמיד הרכבה המותרת רק באופן זה, ובניד"ד גם יש לצרף שיתכן שאינו אלא ככיסוי מלבוש שהוא מסתבר מאוד כמ"ש לעיל.

ויעוי' בחוט שני ח"ב פל"ו סק"ד שנקט בדעת הראב"ד שכל הכנסה של דבר שהוא רחב ממנו כגון הכנסת רגל למקום שהוא רחב ממנו בשלחן באופן שאותו מקום רחב מהרגל, נחשב כחיבור רפוי, ויל"ע אם יש ללמוד מדבריו לענייננו.

ויש רק לציין דמה שמותר לסגור שוב בקבוק פתוח בשבת עם פקק אינו נידון לכאן, שדבר שעיקר שימושו הוא בפתיחה וסגירה יש לו דין אחר, יעוי' במשנ"ב סי' שיג שם בשם הט"ז והפוסקים, ובמנחת שלמה ח"א סי' יא וסי' ט.

מי שטועם מז התבשיל פחות מכזית כדי לבדוק אותו האם צריך לברך

בזה מחלוקת הפוסקים אם מברך או לא, ולמעשה יש בזה גם מחלוקת באחרונים אם אומרים בזה ספק ברכות להקל או לא, ולכן לכתחילה טוב יותר לכוון כשאוכל שמתכוון ליהנות מזה, ואז יכול לברך וצריך לברך (משנ"ב סו"ס רי).

ומ"מ משמע שעיקר ההלכה בזה שאומרים ספק ברכות להקל, והיינו באופן שבאמת אוכל פחות מכזית וגם אינו מתכוון ליהנות כלל, כגון שטועם אותו רק בשביל לבדוק אם צריך מלח או תבלין וכדומה.

ולכן אם אינו יכול לכוון ליהנות מהמאכל (כמו באופן שהמאכל עדיין לא מבושל דיו

יש

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

באופן שאפשר ליהנות ממנו) יהרהר הברכה בלבו (עיין בכה"ח שם ס"ק כב וכט) ויותר טוב לברך על משהו אחר.

ויש עצה נוספת בכל זה, לפלוט המאכל, ואז אינו נכנס לספק, אבל העצה הזו פחות מומלצת מכיון שהוא משחית את האוכל (ראה כה"ח שם), ואע"פ שאין בל תשחית באופן שיש צורך הגובר על התועלת של האוכל, כמו שאמרו בגמ' בל תשחית דגופא עדיף, מ"מ כאן יש פתרונות נוספים ולכן עדיף לעשות אותם ולא לפלוט את האוכל מפיו כשאין בזה צורך גמור.

ובאופן שאינו רוצה להחמיר וקשה לו לעשות אחד מן הפתרונות הללו משמע שמעיקר הדין אומרים כאן ספק ברכות להקל.

מקורות: ראה שו"ע רמ"א ומשנ"ב וכה"ח סוף סי' רי.

מי ששותה מים שלא למטרת הנאה כלל אלא למטרת בריאות מכיון שמתכוון לצום ואינו רוצה שיכאב לו הראש האם מברך על זה

הרוב המוחלט של פוסקי זמנינו שאין מברכים שהכל באופן כזה (ראה בהרחבה רבה באופן כעין זה ובאופנים דומים בביאורים ומוספים סי' רד על משנ"ב סק"מ בשם הרבה מאוד מהאחרונים ופוסקי זמנינו), ולכן פטור מלברך שספק ברכות להקל.

דעת

אמנם אם נהנה מן השתיה גם עכשיו בודאי שצריך לברך.

ומכל מקום גם אם שותה לצורך מחר אם יש לו משהו אחר לברך עליו שהכל ולצאת ידי כל הדעות זה עדיף (יש בזה סתירות לכאורה במשנ"ב בגדר יציאה מן הספק בספק ברכות אבל בודאי שיש כמה ראיות במשנ"ב ופוסקים שאם בקלות אפשר לצאת מידי הספק אפי' בספק ברכות ובמילי דרבנן יצא מן הספק, וכמ"ש הפמ"ג בהל' בשר בחלב ובכללי ספק ספקא כע"ז).

אין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים ללא שאלת חכם.

אין התחייבות להשיב לכל שאלה המתקבלת, עקב העומס.

לתמיכה בהוצאות המערכת ניתן באמצעות כרטיס אשראי בקו שכיחא 03-6703-111 שלוחה 5